

PLAN

for

Statens Fiskarfagskoler

1910

10

1910

1910

1910

1910

1910

1910

1910

FISKARFAGSKOLENE

Statens Fiskarfagskule, Laksevåg (ved Bergen)

Statens Fiskarfagskule, Florø (midlertidig innstilt)

Statens Fiskarfagskole, Aukra (ved Molde)

Statens Fiskarfagskole, Ladehammeren, Trondheim

Statens Fiskarfagskole, Gravdal i Lofoten

Statens Fiskarfagskole, Honningsvåg (Finnmark)

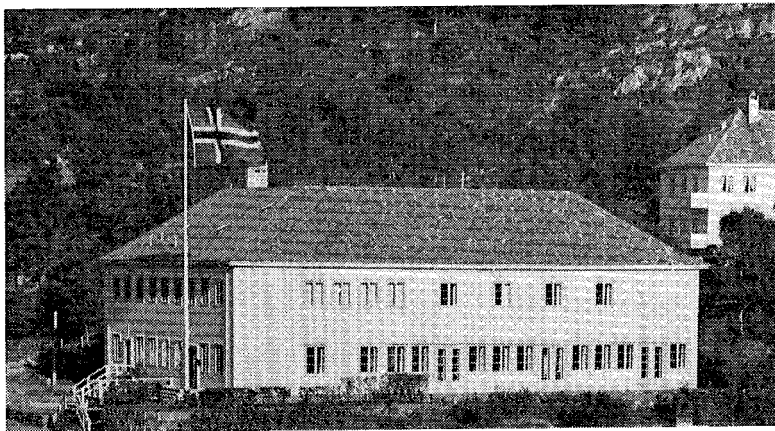
har

Fiskeskipperlinje som fører fram til fiskeskippereksamen.
Skoleåret varer i 10½ måned (15. august—30. juni).

Motorlinje. Kurset varer i ca. 5 måneder. To kurser pr.
år (15. august til jul, og 7. januar til 15. juni).

Fiskebåtstuertlinje. Kurset varer i ca. 5 måneder. To
kurser pr. år (15. august til jul, og 7. jan. til 15. juni).

Alle skolene er internatskoler der elevene får gratis undervisning, fritt opphold med kost og fri reise til og fra skolen. Skolemateriell (lærebøker, skrivesaker etc.) må elevene selv betale. Muligheter for stipend og lån.

Statens Fiskerifagskule, Laksevåg

Alle har interesse av å gjøre det best mulig i livet. Fremgangen kommer imidlertid ikke uten videre. En må selv gjøre en innsats for å trygge sin fremtid.

Erfaringen har vist at den som i ungdommen skaffer seg en utdannelse, står sterkest i konkurransen og gjerne oppnår de solideste og tryggeste økonomiske kår.

For å gi fiskarungdommen fagopplæring har staten etter krav fra fiskerne opprettet fiskerifagskoler som gir fiskerne gratis utdannelse på fiskeskipperlinjen, motorlinjen eller fiskebåtstuertlinjen.

Staten driver for tiden 5 fiskerifagskoler. En ligger i Laksevåg ved Bergen, en på Aukra ved Molde, en i Trondheim, en i Gravdal i Lofoten og en i Honningsvåg i Finnmark.

Ved alle skoler er det fiskeskipperlinje og motorlinje. Fiskebåtstuertlinje er det ved skolene i Laksevåg, i Trondheim, i Gravdal og i Honningsvåg.

FISKESKIPPERLINJEN

Fiskeskipperlinjen fører fram til fiskeskippereksamen. Eksamen omfatter både navigasjonsfag og fiskerifag. Navigasjonsundervisningen vil gi elevene noe større kunnskaper enn til kystskippereksamen av 1. klasse. Fiskeskippersertifikat vil med den nødvendige praksis gi innehaveren rett til å føre fiskefartøy av hvilken som helst størrelse på alle farvann. Undervisningen varer i 10½ måned.

Undervisningen har følgende formål:

- a) Å gi elevene gode kunnskaper i navigasjon.
- b) Å gjøre elevene dyktigere i de grener av fisket som de allerede har noe erfaring i.
- c) Å skaffe elevene kjennskap til annet fiske enn det de har drevet før, lære dem å kjenne andre fiskefelter og andre metoder og andre tenkelige fiskemuligheter, slik at de kan bli i stand til å legge om eller utvide sitt yrke på en formålstjenlig måte.
- d) Å skaffe elevene kunnskaper om og forståelse av naturgrunnet for fiskeriene slik at de kan vurdere de fremtidsmuligheter som fisket har, og slik at de selv kan gjøre seg opp en velbegrunnet mening om de aktuelle spørsmål i fiskerinæringen.
- e) Å gi elevene en bedre almenutdannelse enn den folkeskolen gir.

Elevene får undervisning i følgende fag:

Almenfag: norsk (bokmål eller nynorsk etter eget ønske), regning, regnskapsføring, naturfag, engelsk og helselære.

Navigasjonsfag: navigasjon, meteorologi, motorlære, sjømannsskap, signalering, radiotelefoni, radiopeiling og behandling av ekkolodd.

Fiskerifag: redskapslære og praktisk fiskerilære, fiskeri-
biologi og havlære.

De elever som ønsker det får undervisning i radiotelefoni
og radar og får gå opp til prøver for radiotelefonisertifikat
og radarsertifikat.

Undervisningen tar til 15. august hvert år.

Opptakingsvilkår:

Søkere til fiskeskipperlinjen må sende til skolen:

1. Vitnemål fra folkeskolen.
2. Bevitnet attest for minst 24 måneders fartstid (dekkstje-
neste) med deltagelse i fiske etter fylte 15 år.
3. Attest på fastsatt skjema for tilfredsstillende syn og hørsel.
4. Vandelsattest fra lensmann eller politi.
5. Vanlig helseattest med helsekort av ny dato.

Søknadsskjema fåes gratis fra skolen.

MOTORLINJEN

Kurset varer i ca. 20 uker. Det holdes et vårkurs og et høstkurs hvert år.

Motorkurset har til formål å gi opplæring i stell og pass av fiskebåtmotorer. Dessuten legger skolene vekt på opplæring i elektrisitetslære slik at elevene skal kunne ta vare på de elektriske anleggene ombord i fiskefartøyene. Eksamen fra motorlinjen gir ingen rettigheter etter maskinistloven. Elevene får godkjent opp til 7 måneders verkstedstid.

Det gis undervisning i følgende fag:

Almenfag: norsk, regning, fysikk og kjemi.

Teoretiske yrkesfag: motorlære, elektrisitetslære, materiallære.

Praktiske yrkesfag: metallsløyd, motorlære, elektrisitetslære, maskintegning.

I vel halvparten av undervisningstiden har elevene praktisk arbeid og øvelser i verksted og motorrom.

Kursene tar til 15. august og ca. 7. januar. Høstkurset slutter til jul, vårkurset ca. 15. juni.

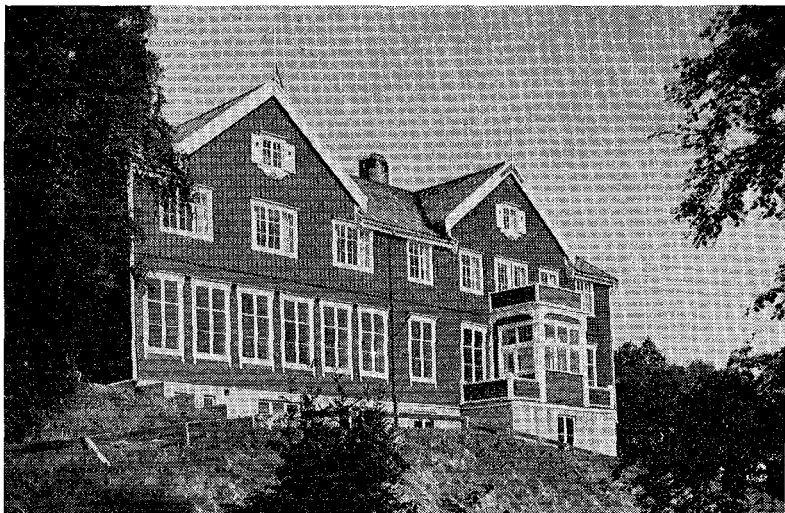
Opptakingsvilkår:

Søkere til motorlinjen må sende inn disse attestene:

1. Vitnemål fra folkeskolen.
2. Bevitnet attest for minst 24 måneders fartstid etter fylte 15 år. Attesten må gi opplysning om søkeren i fartstiden har deltatt i fiske og om han har fått øvelse i behandling av motorer.

En krever ikke verkstedspraksis.

3. Vandelsattest fra lensmann, prest, lærer eller annen offentlig tjenestemann.
4. Vanlig helseattest med helsekort av ny dato.
Søknadsskjema fåes gratis fra skolen.

Statens Fiskerifagskole, Aukra, (foto Birkeland).

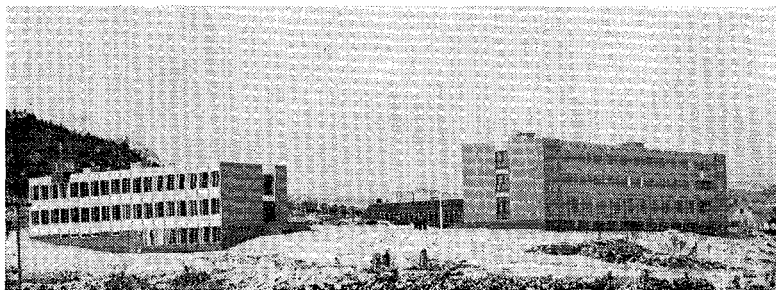
FISKEBÅTSTUERTLINJEN

Opplæringen tar ca. 20 uker. Det holdes et vårkurs og et høstkurs hvert år. Eksamen på fiskebåtstuertlinjen ved statens fiskerifagskoler gir rett til å løse fiskebåtstuertsertifikat forutsatt at vedkommende har minst 2 års praksis i restaurantfaget ombord i fartøy og/eller i land. Det kreves nå sertifikat av kokk eller stuert på fiskefartøy over 100 br. tonn.

Formålet med undervisningen på fiskebåtstuertlinjen ved fiskerifagskolene er å utdanne byssepersonell til fiskeflåten.

Hovedvekten legges på praktisk undervisning. Teoretisk undervisning omfatter det som er nødvendig i norsk, regning, regnskapsførsel, engelsk, kostlære og hygiene.

Kokkeelevene står for matlagingen til skolens internat. Skolene har hjelp til rengjøring.

Statens Fiskerifagskole, Gravdal.

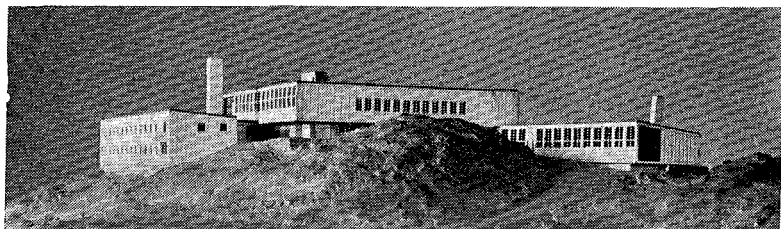
Kursene tar til 15. august og ca. 7. januar hvert år. Høstkurset slutter til jul, vårkurset ca. 15. juni.

Opptakingsvilkår:

Søkere til fiskebåtstuertlinjen må være fylt 17 år før kurset begynner. De må sende inn disse attestene:

1. Vitnemål fra folkeskolen.
2. Bevitnet attest for minst 12 måneders fartstid på dekket fartøy. Attesten må gi opplysning om søkeren i fartstiden har gjort tjeneste i byssa. Skolen har anledning til å dispensere når det gjelder fartstid.
3. Vandelsattest fra lensmann, prest, lærer eller annen offentlig tjenestemann.
4. Vanlig helseattest med helsekort av ny dato.

Søknadsskjema fåes gratis fra skolen.

Statens Fiskerifagskole, Honningsvåg, (gave fra Oslo by.)

VILKAR UNDER SKOLETIDEN

(Gjelder alle tre linjene).

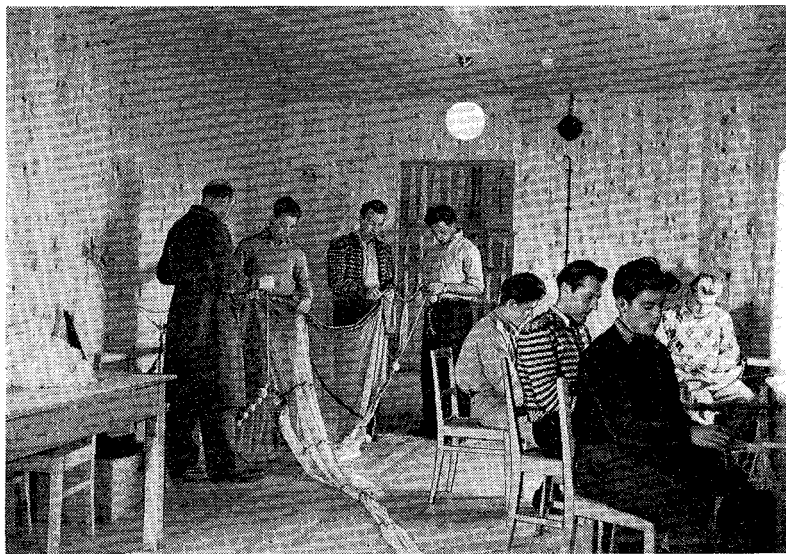
Alle fem skolene er statsskoler og hører inn under Fiskeridirektoratet. De står under tilsyn av et råd som er oppnevnt for hver skole. Alle søkere til skolene står likt uten hensyn til hvor i landet de bor, og de elevene som blir opptatt, får gratis undervisning og de får dekket billettutgiftene for reisen til skolen og reisen hjem etter at kurset er slutt. (3. eventuelt 2. klasse på båt og 2. klasse på jernbane). Blankett for reise-moderasjon fås fra skolen. Når elevene kommer til skolen må de underkaste seg slike undersøkelser som skolelegen måtte bestemme. Elevene og internatet står i hele skoletiden under tilsyn av skolelegen.

På skolen blir elevene innkvartert i internat og får fritt hus og kost. De betaler ikke skolepenger av noen art.

Elevene må selv holde seg med håndklær og såpe. Skolen holder vanligvis sengetøy. Skipperellevne må ha med seg arbeidsklær og sjøhyre, motorpasserellevne arbeidsklær (dongeri) og kokkeellevne minst to hvite jakker og kokkelue.

Elevene må kjøpe skolebøker og annet skolemateriell.

All undervisning er obligatorisk. Elevene må rette seg etter de ordensregler som er fastsatt for skolen, og det er ikke

Redskapsarbeid.

tillatt å være borte fra skolen eller fra timene uten samtykke av rektor. Dersom en elev blir utvist eller forlater skolen uten skjellig grunn, kan skolen kreve at han godtgjør utgiftene til oppholdet i den tid han har vært ved skolen.

Skolene er i dag godt utstyrt med moderne undervisningsmateriell og samlinger til undervisningen. I noen utstrekning disponerer de småbåter og fiskeredskaper som elevene kan få tillatelse til å nytte i samråd med skolens styrer. Skolene har fagbibliotek hvor elevene kan låne fagbøker og tidsskrifter.

Juleferien varer ca. 18 dager. Skolen betaler ikke reise-penger for hjemreise i feriene.

Elevene danner elevlag og velger selv sine tillitsmenn som representerer elevene overfor skolen.

Fra dagligstue.

Elevene må selv sørge for å være syketrygdet i skoletida. Fiskarkort eller annen kvittering for betalt syketrygd skal legges fram når eleven kommer til skolen. Trygdepremien for skoleelever er meget rimelig. En pliktig pensjonstrygdet fisker får under skolegangen godskrevet pensjonsgivende uker uten å betale premie. Skolene holder elevene ulykkestrygdet for den tid de arbeider i skoleverkstedene. Elevene må selv sørge for eventuell forsikring av sine private effekter. Elevene kan søke lån og stipend i Statens lånekasse for studerende ungdom. Søknad sendes gjennom skolen etter at elevene er møtt fram på skolen. Elevene bør i den anledning bringe med til skolen ligningsattest for siste års skatteligning for seg selv og for forsørger (far eller foresatt).

Litt mer om de enkelte linjer og fag.

FISKESKIPPERLINJEN

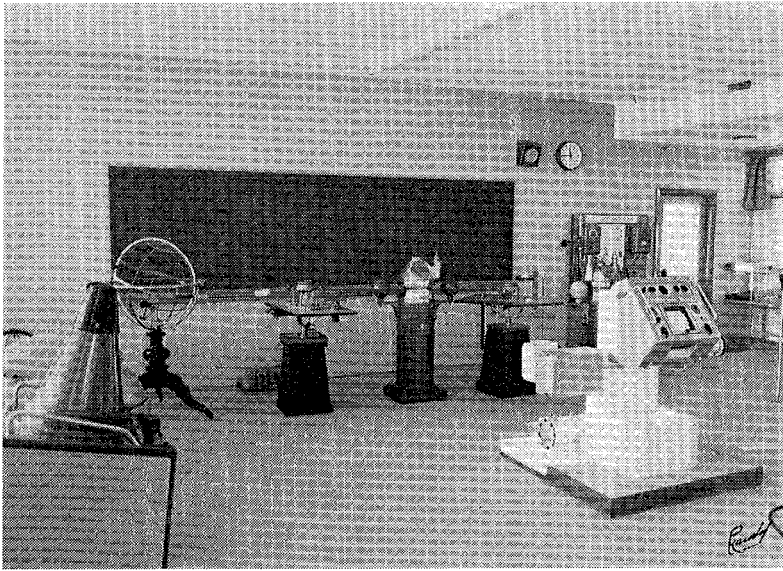
Fiskerifag.

Alt før den unge fiskeren kommer til fiskarfagskolen har han en hel del kunnskaper i fiskerifagene. Han kjenner konstruksjonen og bruken av en del redskaper, og han vet noe om fiskeforekomster og fiskens vaner. Men han vil ha stor nytte av å få nøyere greie på alle livsforhold hos de fiskearter som fiskerne bruker å legge seg etter, slik som gyteområder og gytetid, vandringer og vandringsveier, dybdeopptreden i forskjellige høve, avhengighet av lys og temperatur, hva slags mat fisken spiser, fiskens næringsområder m. m. Fiskerilæren gir slike opplysninger, og på grunnlag av dem vil fiskeren kunne forstå sitt yrke bedre, og finne ut hvilke redskaper han skal bruke og hvordan han skal bruke dem.

Fiskerilæren gir videre opplysninger om de materialer som fiskeredskapene lages av og de varesorter som er i handelen. En får vite hvordan redskapene må lages for at de skal bli mest mulig effektive og håndterlige og om hvordan de skal stelles og repareres. Bruken av de forskjellige redskapene og utrustningen til de forskjellige slags fiske blir det også lagt stor vekt på. En forsøker også å knytte opplæringen til praktiske øvelser på sjøen og til utferder til bedrifter og fabrikker.

En viktig side av fiskerilæren er å gi elevene kjennskap til annet fiske enn det de har drevet før. Vår kyst er lang, og fiskerne drifter over et vidt område. Det er derfor svært få fiskere som har kjennskap til naturforholdene, fiskeforekomstene og fisket i hele området. Samme fiske kan også drives forskjellig på de ulike deler av kysten. Når fiskerne får kunnskaper om disse ting, kan de bli i stand til å legge om driften slik at den kan gi større økonomisk utbytte.

Det finnes fiskeslag og andre sjødyr som utnyttes lite i dag,

Instrumentrom.

men som kanskje for folk med den nødvendige innsikt kan gi grunnlag for god fortjeneste. Som eksempler på fiskerier som er oppstått på et slikt grunnlag, er det nok å nevne rekefisket og størjefisket.

En annen viktig ting er å lære at havet ikke er uuttømmelig, men at fiskemulighetene kan ødelegges eller forringes ved rovdrift eller uvettig utnyttelse. Nå blir fiskerne mer og mer tillagt det avgjørende ord med hensyn til de tiltak myndighetene skal sette i verk for å verne om fiskebestanden og fiskernes økonomiske og sosiale interesser. Skal fiskerne kunne dømme saklig om disse ting, er det derfor nødvendig at de har kunnskaper om fiskets naturgrunnlag og fiskebestandens vekslinger.

Det er forholdene i havet som bestemmer hvor vi kan

finne fisken, særlig temperatur, saltholdighet, strømmer eller dybde- og bunnforhold. Det er nok i denne forbindelse å peke på at når en kjenner temperaturforholdene i Norskehavet, kan en med stor sikkerhet si hvor silda finnes. Vel kjent er det også at torsken i Lofoten holder seg i et vannlag med en bestemt temperatur og står grunnere eller dypere etter hvor dette vannlaget finnes. En fisker som vil ha den best mulige innsikt i fiskeriene, bør derfor ha kunnskaper i havlære.

Navigasjonsfag.

Det er sagt at fiskerne skal leve både av og på havet. De må ofte finne fram til begrensede fiskefelter hvor fisken skal tas. Dette krever meget flinke kystnavigatører. Men fiskerne må også kunne ta seg fram over havet til oversjøiske fiskefelter.

Navigasjonsundervisningen ved skolene gir solide kunnskaper både for kystnavigasjon og for seilas over havet. I forbindelse med navigasjonsopplæringen får dessuten elevene opplæring og øvelse i bruk av radiopeiling, radar og ekklodd og de får høve til å ta radiotelefonisertifikat og radar-sertifikat.

Undervisningen i navigasjon fører fram til fiskeskipper-eksamen som vil kunne gi rett til å føre fiskefartøyer av alle størrelser i alle farvann.

Almenfag.

De kunnskapene som folkeskolen gir i f. eks. norsk og regning vil være svært mangelfulle for mange i et moderne samfunn. En fiskeskipper i dag har stor nytte av å kunne uttrykke seg skriftlig. Han må kunne skrive søknader, fyllte ut skjemaer, gjøre bestillinger og føre korrespondanse med myndighetene, verksteder og fabrikker om båten og dens utstyr.

Fiskarfagskolene repeterer kunnskapene fra folkeskolen i norsk og fører elevene videre. En legger da særlig vekt på

Øvelse i bruk av radiotelefon.

å utvikle evnen til å uttrykke seg skriftlig og til å sette opp slike skriv som er aktuelle for fiskerne.

Når det gjelder regning, er det nødvendig for navigasjonens skyld å repetere og utvide kunnskapene fra folkeskolen. Men regneferdigheten er også verdifull på andre måter. Fiskerne driver sin båt som en forretning og må være både regne- og regnskapskyndige. For å fylle det siste kravet har fiskarfagskolene undervisning i regnskapsføring. Elevene får lære å sette opp typiske fiskebåtregnskaper.

Blant almenfagene er også tatt med litt naturfag, som bare utgjør en liten del av pensum og som har til hensikt å støtte

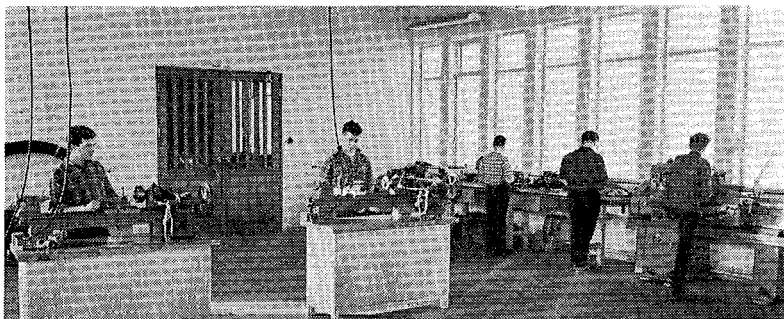
opp om de andre fagene. Det er f. eks. nødvendig å vite litt om plante- og dyrelivet i sjøen for å kunne forstå naturgrunnlaget for fiskeriene, og en må ha kunnskaper i fysikk for å skjønne virkemåten av motoren, vinsjen, radiotelefonen, radaren, ekkoloddet, peileapparatet og det andre tekniske utstyret ombord.

Videre gir fiskarfagskolene opplæring i engelsk, særlig lagt til rette for fiskere og sjømenn. De lærer å forstå engelske karter, fyrliste, rorkommando m. m. og får et godt grunnlag i engelsk til å bygge videre på.

I helselære får en vite en del om de vanligste sykdommene, og en får instruksjon i førstehjelp og opplivningsforsøk. Om mulig blir det også gitt opplæring i svømming, noe alle fiskere burde kunne.

Den private økonomi er bare en side ved fiskerens økonomiske stilling. Den andre siden er av samfunnsmessig natur. Fiskerne blir i stor utstrekning rammet under ett av økonomisk nedgang i næringen. Mange spørsmål som knytter seg til disse problemene kan løses ved at fiskerne står sammen i faglige og økonomiske organisasjoner. For å ha saklig grunnlag å bygge på i slike spørsmål får fiskarfagskoleelevene lære en del om organisasjon og samvirke.

Til slutt kan en føye til at kunnskaper ikke bare har verdi i seg selv. All undervisning virker utviklende på evnen til å orientere seg i de forskjellige problemer som oppstår og den utvikler også tenkeevnen og evnen til å uttrykke seg både skriftlig og muntlig. Derved gjør den også menneskene mer skikket for sitt spesielle yrke og tilværelsen i det hele, og den gjør livet mye rikere for den enkelte.

Fra motorverkstedet.

MOTORLINJEN

Motoren har betydd mindre slit og gitt muligheter for bedre kår for fiskerne. Den har også gitt fiske- og fangstfartøyene en høy effektivitet og driftssikkerhet. Både båt- og motorstørrelsen har økt etter hvert, og i tillegg til dette har en også fått større og flere hjelpemaskiner.

Fiskernes interesse for motorene har alltid vært stor, og enkelte har etter hvert samlet en del kunnskaper om motorer. Erfaringene har imidlertid ofte vært dyrekjøpte. Fiskeren har ofte manglet håndverksmessig opplæring, slik at han ikke har kunnet utføre småreparasjoner, selv om hjelpemidlene har vært til stede.

Motorkursene ved fiskarfagskolene gir både teoretisk og praktisk opplæring. En elev som har gjennomgått kurset skal derfor kunne ivareta både hoved- og hjelpemaskineriet ombord på et fiskefartøy på en forsvarlig og økonomisk måte og dessuten utføre nødvendige småreparasjoner.

I vel halve skoletiden har elevene praktisk arbeid i skoleverkstedet. Her får de lære å bruke fil, vinkel, passer og måleinstrumenter. En har god bruk for å kunne dette ved

sammenpassing av lager med liten klaring. Elevene får også undervisning om gjenger og behandling av gjengeverktøy. Videre får de lære meisling, boring, dreining, sliping, tinnlodding, slaglodding, lapping og skjøting av rør, å sette flenser på rør etc. De lærer også med små hjelpemidler å støpe hvitmetall- og støpejernslager. De får videre øver seg i autogen-sveising. I verkstedet foretar en også overhaling av motorer, og elevene får øvelse i å kjøre motorer av forskjellige typer. I smien lærer de å smi, herde meisler o. l.

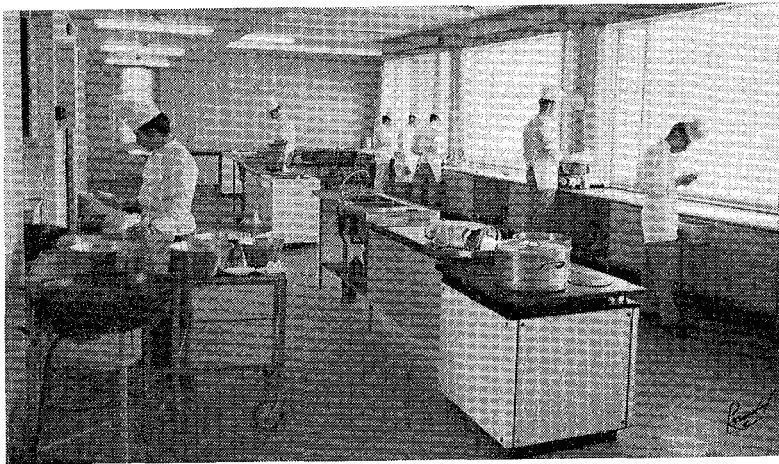
I motorlæren lærer elevene om eksplosjons- og forbrenningsmotorens virkemåte, og de gjennomgår grundig hvordan de enkelte deler som f. eks. forgasser, magnet, oljepumper, filtre, dyser, regulatorer etc. er bygget og hvordan de fungerer.

Materiallæren gir kunnskaper om de mest vanlige metallene og legeringene, om de egenskapene metallene og legeringene har og om hvordan de skal behandles og nyttes i motorene.

I elektrisitetslære legger skolene stor vekt på å gi elevene kunnskaper om hvordan dynamoen og akkumulatoren er konstruert, hvordan disse apparatene virker og hvordan de skal stelles. Elevene lærer også opplegg og kopling av elektriske anlegg ombord. De får videre kunnskaper om motstand og nødvendig ledningstverrsnitt i elektriske ledninger.

Elevene får ellers opplæring i skissering og tegning. Det vil de ha stor nytte av å kunne ved tinging av nye deler til motoren.

I almenfagene norsk og regning får elevene friske opp igjen folkeskolens kunnskaper, men de lærer også mer så langt tiden gjør det mulig. I fysikk og kjemi får de kunnskaper som hjelper dem til å forstå motorens virkemåte. De lærer om f. eks. vektstenger, trykk, temperatur, bevegelse, friksjon, forbrenning, oljens egenskaper etc.

Undervisningskjøkken.

FISKEBÅTSTUERTLINJEN

Etter hvert som fiskerne har fått større og bedre fartøyer og fisket til dels foregår på fjerne farvann, har kravene til proviantering og matstell ombord økt. Et fullverdig kosthold ombord er også av den største viktighet for trivselen og arbeidsevnen til mannskapet.

Det stilles store krav til den som skal stå for provianteringen og matlagingen ombord i fiskefartøy. Ifølge lov av 8. juni 1962 om fiskebåtstuerter må en ha sertifikat for å kunne gjøre tjeneste som kokk eller stuert på fiskefartøy over 100 br. tonn. For å kunne gi byssepersonalet på fiskefartøyene den nødvendige utdanning for løsning av dette sertifikat, er det opprettet fiskebåtstuertlinjer ved de fleste av fiskarfag-skolene. Her får elevene en grundig og allsidig opplæring både i praksis og teori.

Elevene får undervisning i følgende fag:

Matlaging og baking.

Elevene får lære å lage sunn og nærende kost og å utnytte råstoffene rasjonelt. Hovedvekten legges på vanlig skipskost med de vanlige brødtyper, men elevene får også lære andre retter og annet bakverk som det kan bli aktuelt å lage ved særlige anledninger.

Orden og renslighet. Økonomisk bruk av provianten.

Renslighet er av stor betydning når det gjelder å bevare helsen og unngå spredning av smitte. Kokkeelevene får derfor undervisning i renhold av både spisestell, kokekar, bysse, inventar og lugarer. Videre får de et innblikk i økonomisk fyring, borddekning, servering, inndeling og sammensetning av måltidene. De lærer også å foreta beregning av nødvendig proviant for forskjellige turer og å sette opp proviantlister.

Kostlære.

Her får elevene kunnskaper om de forskjellige næringsmidler og deres verdi, riktig sammensetning av kosten og oppbevaring av proviant og drikkevann ombord. De får også lære om sykekost.

Regning og regnskapsføring.

I regning frisker elevene opp igjen kunnskapene fra folkeskolen og lærer mer bl. a. om innen- og utenlandsk valuta, mål og vekt og prosentregning. I regnskapsføring lærer elevene å sette opp og å føre proviantregnskap og proviantlister.

Norsk og engelsk.

I norsk legger skolene mest vekt på å lære elevene å uttrykke seg skriftlig, slik at de kan bestille varer, korrespondere med leverandører, skrive søknader, fylle ut skjemaer etc.

I engelsk lærer elevene lettfattelige ord og vendinger som forekommer i deres yrke. De lærer også å lese og forstå en lettere engelsk tekst med emner fra elevenes egen fagkrets.

Hygiene.

I første rekke lærer elevene her om de hygieniske forhold ombord, smittefare, hva renhold betyr, førstehjelp, innhold og bruk av medisinkiste, sykediett etc.

1997-1998

1997-1998

1997-1998

Fiskeridirektoratets Småskrifter
Nr. 3 — 1964

Utgitt av

FISKERIDIREKTØREN

A/S JOHN GRIEGS BOKTRYKKER
BERGEN 1964